

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА ЕКОНОМІКИ
Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор, професор
Громошенко К. В.
(підпис)
« 8 » _____ 2023 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ступеня доктора філософії

Галузь знань _____ **29 «Міжнародні відносини»**
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність _____ **293 «Міжнародне право»**
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-наукова програма _____ **Міжнародне право**
(шифр освітньої програми)

Розробник:

д.ю.н, професор Андрейченко С.С.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри
Протокол № 6 від 18 січня 2023 р.

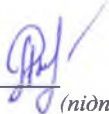
Розглянуто та схвалено Вченою радою
Міжнародного гуманітарного університету
Протокол № 5 від 07 лютого 2023 р.

Одеса – 2023

Програма вступного випробування зі спеціальності 293 «Міжнародне право», для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії. Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2023.

Розробник:

Андрейченко С.С., доктор юридичних наук, завідувач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Міжнародного гуманітарного університету

_____
(підпис)

/С. С. Андрейченко/
(прізвище та ініціали)

Обговорено на засіданні кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Міжнародного гуманітарного університету.

Протокол № 6 від 18 січня 2023 р.

Завідувач кафедри,
д.ю.н., професор

_____
(підпис)

/С.С. Андрейченко/
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	8
ПИТАННЯ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ	13
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	15
ДОСЛІДНИЦЬКА ПРОПОЗИЦІЯ ЗА ТЕМОЮ МАЙБУТНЬОГО ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	18

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Доктор філософії - це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра.

Здобувачі освітньо-наукового рівня у аспірантурі набувають необхідних навичок для здобуття теоретичних знань, умінь та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Роль міжнародного права як найважливішого інструменту управління міжнародними зв'язками робить виключно актуальною підготовку висококваліфікованих спеціалістів в цій сфері.

Майбутні фахівці повинні знати:

- специфіку міжнародного права;
- основні категорії та концепції міжнародного права;
- особливості суб'єктів міжнародного права;
- систему міжнародного права;
- етапи становлення та розвитку міжнародного права;
- основні джерела міжнародного права;
- поняття і класифікувати основні принципи міжнародного права;
- специфіку механізму міжнародно-правового регулювання;
- зв'язки міжнародного права з іншими дисциплінами;
- співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права;
- особливості функціонування міжнародного права;
- сутність міжнародного правотворчого процесу;
- особливості міжнародно-правової відповідальності та застосування міжнародно-правових санкцій.
- сучасні підходи до концепту прав людини;
- основні етапи та історичні особливості формування європейського права прав людини;
- структуру та складові європейського права прав людини в історичному минулому та на сучасному етапі розвитку;
- сучасні наукові дискурси з проблематики міжнародної кримінальної відповідальності;
- міжнародно-правову позицію України з питань міжнародно-правової відповідальності;
- особливості окремих галузей міжнародного права.

Майбутні фахівці повинні вміти (застосовувати знання):

- застосовувати міжнародні договори у діяльності державних органів, у тому

числі в Україні;

- аналізувати міжнародно-правові документи;
- оцінювати міжнародні договори, вміти правильно тлумачити міжнародні договори на рівні міжнародному та внутрішньодержавному;
- характеризувати компоненти міжнародної правової системи;
- володіти навичками збирання, обробки, систематизації, зберігання і використання інформації в сфері міжнародного права, її порівняльно-правового аналізу;
- використовувати дані науки міжнародного права при вирішенні професійних завдань;
- упорядковувати набуті знання у вигляді есе з проблем міжнародного права
- аналізувати процеси міжнародного правонаступництва;
- користуватися науковою та довідковою інформацією по темам дисципліни;
- оцінювати сучасні політичні події у світлі міжнародного права;
- оцінювати акти міжнародно-правового визнання;
- основні напрями міжнародно-правової діяльності України на сучасному етапі її розвитку;
- розробляти та демонструвати презентації результатів наукового дослідження з питань європейської архітектури прав людини, її генезису та перспектив;
- формулювати висновки та узагальнення; застосовувати сучасні ефективні засоби роботи з науковою та навчально-методичною літературою;
- методично грамотно працювати з текстами наукових джерел; скласти модель творчої роботи, програму і план власного дослідження; доцільно використовувати категоріально-поняттєвий апарат;
- володіти прийомами роботи над науковим текстом (есе, тези, стаття, дисертаційна робота);
- раціонально використовувати наукові методи пізнання; обґрунтовувати практичну значущість результатів дослідження;

Кафедрою прийняті такі критерії оцінки знань:

Оцінка «Відмінно» ставиться, якщо аспірант або здобувач отримав 90 – 100 балів:

- наявність самостійного мислення та вміння аналізувати матеріал – 18 - 20 балів;
- конкретність відповіді на питання – 18 - 20 балів;
- названі та проаналізовані всі поняття і категорії, що відносяться до відповідних питань курсу та міжпредметних зв'язків – 18 - 20 балів;
- застосування здобутих знань в оцінці і аналізі сучасних процесів правового життя – 18 - 20 балів;
- чітке формулювання висновків і узагальнень – 18 - 20 балів.

Відповідь ґрунтується на самостійному мисленні, вона є змістовною і вичерпною з питання, що розглядається. Аспірант або здобувач демонструє повні знання програмного матеріалу дисципліни, питання, що висвітлюється, вміння оперувати поняттями, категоріями теоретичної і прикладної юриспруденції, систематизувати і співвідносити їх та екстраполювати на

державні і правові процеси в Україні. При необхідності обґрунтовує свою думку щодо проаналізованих явищ суспільно-правового життя.

Оцінка «добре» ставиться, якщо аспірант або здобувач отримав 70 – 89 балів:

- вміння у неповному обсязі аналізувати матеріал – 15 – 18 балів;
- конкретність відповіді на питання є недосконалою (має прогалини, або залучення поза матеріалом, що розглядається) – до 15 - 18 балів;
- рівень залучення понять і категорій, що відносяться до відповідних питань курсу та міжпредметних зв'язків – 15 - 18 балів;
- рівень застосування здобутих знань в оцінці і аналізі сучасних процесів правового життя – 13 - 17 балів;
- рівень точності формулювання висновків і узагальнень – 12 - 18 балів.

Відповідь свідчить про усталені у нього знання програмного матеріалу з теорії та історії держави і права, здатність самостійного його викладення та наявність елементів аналізу. Формулювання основних понять і категорій є правильними.

Оцінка «задовільно» ставиться, якщо аспірант або здобувач отримав 50 – 69 балів:

- наявні елементи аналізу матеріалу – 10 – 14 балів;
- рівень конкретності відповіді на питання свідчить про ознайомлення з основним матеріалом курсу - 10 - 14 балів;
- рівень залучення понять і категорій, що відносяться до відповідних питань курсу та міжпредметних зв'язків – 10 - 14 балів;
- вміння фрагментарно застосовувати набуті знання в оцінці і аналізі сучасних процесів правового життя – 10 - 13 балів;
- рівень точності формулювання висновків і узагальнень – 10 - 14 балів.

Відповідь свідчить про засвоєння основної частини програмного матеріалу дисципліни, але характеризується неповнотою розкриття питань, непослідовністю викладення та неточністю формулювань. Аспірант або здобувач виявляє труднощі щодо самостійного аналізу державних і правових явищ. Висновки мають поверховий характер.

Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо аспірант або здобувач отримав менше 50 балів:

- практично відсутні елементи аналізу матеріалу – 5 - 10 балів;
- відповідь на питання свідчить, що більша частина матеріалу не засвоєна - 5 - 9 балів;
- низький рівень залучення понять і категорій, що відносяться до відповідних питань курсу та міжпредметних зв'язків, відповідь має безсистемний характер – 5 - 10 балів;
- матеріал відповіді практично не пов'язаний з аналізом сучасних процесів правового життя – 5 - 10 балів;

- формулювання висновків не мають чіткості, висновки і узагальнення мають фрагментарний характер чи відсутні взагалі – 5 -10 балів.

Відповідь свідчить, що аспірант або здобувач не засвоїв більшої частини програмного матеріалу дисципліни, не виявив знання понять і категорій. Відповідь має безсистемний та помилковий характер.

Перерахунок оцінок зі 100-бальної системи на 4-бальну та на ECTS здійснюється за наступною схемою:

Оцінка за шкалою ECTS	Загальний бал з іспиту	Оцінка за 5-бальною системою
A	90 - 100	5 (відмінно)
B	80 - 89	4 (добре)
C	70 - 79	4 (добре)
D	60 - 69	3 (задовільно)
E	50 - 59	3 (задовільно)
FX, F	0 - 49	2 (незадовільно)

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Поняття й особливості міжнародного права. Міжнародне право як самостійна система права. Функції міжнародного права. Предмет і об'єкт міжнародного права. Юридично обов'язкова сила міжнародного права. Сфера дії міжнародного права. Просторова сфера дії міжнародного права. Суб'єктна й об'єктна сфера міжнародного права. Екстериторіальна дія міжнародного права. Система міжнародного права. Співвідношення міжнародного публічного і міжнародного приватного права.

Виникнення міжнародного права та періодизація його історії. Міжнародне право Стародавнього періоду. Єгипет і Дворіччя. Індія. Стародавня Греція. Китай. Стародавній Рим. Міжнародне право в епоху Середньовіччя. Ранньофеодальні держави. Європа. Київська Русь. Арабський халіфат та мусульманське право. Церква у період феодалізму. Вестфальська конфігурація універсального міжнародного права. Вестфальський конгрес 1643-1648 р.р. Французька декларація прав людини і громадянина 1789 р. Вплив християнства на розвиток міжнародного права. Період універсального міжнародного права після Віденського конгресу 1815 р. Міжнародне право в період Ліги Націй (1919-1946 рр.). Універсальне міжнародне право періоду ООН (з 1945 р.) Становлення і розвиток доктрини міжнародного права. Античні мислителі (Лао-Цзи, Сократ, Платон, Арістотель, Тіт Лівій, Цицерон, Ульпіан, Сенека). Міжнародно-правові погляди в епоху Середньовіччя. Розвиток науки міжнародного права в Україні.

Поняття і види суб'єктів міжнародного права. Поняття і зміст міжнародної правосуб'єктності. Держави – основні суб'єкти міжнародного права. Зміст правосуб'єктності держав. Правосуб'єктність націй і народів, що борються за національне звільнення. Правосуб'єктність міжнародних організацій. Міжнародна правосуб'єктність державоподібних утворень. Обмеження міжнародної правосуб'єктності. Проблема міжнародної правосуб'єктності фізичних осіб. Правонаступництво в міжнародному праві. Правонаступництво держав відносно міжнародних договорів. Правонаступництво держав відносно державної власності, державних боргів і державних архівів. Правонаступництво України у зв'язку з розпадом СРСР.

Поняття визнання в міжнародному праві. Визнання *de jure*. Визнання *de facto*. Визнання *ad hoc*. Конститутивна теорія визнання. Декларативна теорія визнання. Визнання держав. Проблема невизнаних та частково визнаних держав. Визнання урядів.

Поняття та риси норм міжнародного права. Класифікація норм міжнародного права. Ієрархія міжнародно-правових норм. Імперативні і диспозитивні норми міжнародного права. Поняття м'якого права. Тлумачення норм міжнародного права.

Поняття і види джерел міжнародного права. Міжнародний договір як джерело міжнародного права. Міжнародний звичай як джерело міжнародного права. Рішення міжнародних організацій і конференцій як

джерело міжнародного права. Основні принципи права як джерело міжнародного права. Рішення міжнародних судових органів в системі джерел міжнародного права. Односторонні акти держав. Міжнародна ввічливість.

Поняття та функції основних принципів міжнародного права. Основні принципи міжнародного права та основні принципи права: співвідношення понять. Нормативне закріплення основних принципів міжнародного права. Принцип суверенної рівності держав. Принцип незастосування сили та погрози силою. Принцип непорушності державних кордонів. Принцип територіальної цілісності держав. Принцип мирного вирішення міжнародних суперечок. Принцип невторчання у внутрішні справи. Принцип загальної поваги прав людини. Принцип самовизначення народів і націй. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.

Поняття міжнародної правотворчості. Процес створення звичаєвих норм міжнародного права. Процес створення договірних норм міжнародного права. Односторонні акти держави у міжнародному правотворчому процесі. Роль неправових норм у міжнародному правотворчому процесі. Роль доктрини міжнародного права для міжнародного правотворчого процесу. Участь громадськості у міжнародному правотворчому процесі. Кодифікація і прогресивний розвиток міжнародного права. Види кодифікації.

Значення проблеми співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Доктринальні підходи до проблеми співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Еволюція дуалістичної концепції співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Моністичні концепції співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права та сучасна доктрина суверенітету. Взаємодія і взаємовплив міжнародного і внутрішньодержавного права. Вплив міжнародного права на функціонування національної правової системи в процесі реалізації міжнародно-правових норм. Конституційне право і судова практика держав про співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права.

Поняття і види територій у міжнародному праві. Поняття “правовий статус” і “правовий режим” території. Юридична природа і склад державної території. 3. Правові підстави і способи зміни державної території. Державні кордони. Способи встановлення державних кордонів. Делімітація і демаркація кордонів. Правовий режим міжнародних рік. Правове регулювання судноплавства по Дунаю. Режим Арктики. Секторальний принцип розподілу арктичних просторів. Співробітництво приарктичних держав у сфері охорони й освоєння Арктики. Міжнародно-правовий режим Антарктики. Система Договору про Антарктику. Міжнародно-правовий режим використання ресурсів Антарктики.

Поняття та принципи міжнародно-правової відповідальності. Джерела права міжнародної відповідальності. Юридичні та фактичні підстави виникнення міжнародної відповідальності держав. Поняття та склад міжнародно-протиправного діяння держав. Поняття атрибуції у

міжнародному праві. Актуальні проблеми міжнародно-правової відповідальності держави за поведінку недержавних акторів. Види і форми міжнародної відповідальності держав. Обставини, що виключають протиправність діяння держав. Примусові заходи як особливий засіб реалізації міжнародної відповідальності. Санкції та контрзаходи. Міжнародні організації як суб'єкти міжнародно-правової відповідальності.

Поняття права міжнародних договорів як галузі міжнародного права. Кодифікація права міжнародних договорів. Джерела права міжнародних договорів і їх класифікація. Поняття міжнародного договору в сучасній доктрині й практиці. Найменування і структура міжнародних договорів. Преамбула, центральна і завершальна частини. Мови договорів. Автентичні тексти. Класифікація міжнародних договорів. Стадії укладання міжнародного договору. Депозитарій і його функції. Застереження, режим застережень. Набрання чинності міжнародним договором. Припинення й анулювання договорів. Умови недійсності міжнародних договорів. Вплив війни на договори. Відновлення дії договорів після війни і з інших підстав. Закон України «Про міжнародні договори України» 2004 р.

Міжнародне право і дипломатія. Поняття і джерела права зовнішніх зносин. Система органів зовнішніх зносин держави. Внутрішньодержавні органи зовнішніх зносин. Відомство іноземних справ: структура, функції. Дипломатичне представництво. Види дипломатичних представництв. Функції дипломатичних представництв. Персонал дипломатичного представництва. Дипломатичні класи і ранги. Дипломатичний корпус. Глава представництва. Порядок призначення і відкликання дипломатичних представників. Початок місії. Агреман і вірчі грамоти. Відкличні грамоти. Закінчення місії. *Persona non grata*. Дипломатичні привілеї та імунітети та їх види.

Регламентация стану населення в міжнародному праві. Міжнародно-правові питання громадянства. Міжнародно-правове визначення громадянства. Міжнародно-правові принципи, які стосуються громадянства. Принцип недискримінації. Набуття і втрата громадянства. Громадянство по народженню. Натуралізація. Оптація. Трансферт. Громадянство дітей при зміні громадянства батьків. Втрата громадянства. Відновлення в громадянстві. Множинне громадянство. Проблема правового статусу біпатридів. «Ефективне громадянство». Безгромадянство. Правове положення осіб без громадянства. Іноземці та іноземні громадяни. Види правового режиму іноземців. Законодавство України щодо правового статусу іноземців. Право притулку: дипломатичний та територіальний притулок. Міжнародно-правовий режим біженців і вимушених переселенців. Міжнародні договори про статус біженців. Діяльність Верховного Комісара ООН у справах біженців. Правове положення національних меншин і нечисленних народів: міжнародно-правові питання.

Міжнародне право захисту прав людини як галузь міжнародного права. Джерела міжнародного права захисту прав людини. Поняття і зміст

міжнародно-правових стандартів у сфері прав людини. Загальна декларація прав людини як джерело універсальних міжнародно-правових стандартів прав людини. Універсальні й регіональні механізми захисту прав людини й основних свобод. Система та повноваження Організації Об'єднаних Націй в галузі прав людини. Спеціалізовані органи ООН з прав людини. Регіональні механізми захисту прав людини й основних свобод. Європейська система захисту прав людини: загальна характеристика. Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950 р. як джерело міжнародного права захисту прав людини. Європейський Суд по правам людини: структура, юрисдикція, порядок звернень. Практика Європейського Суду з прав людини: загальна характеристика. ЄСПЛ та досвід України.

Поняття міжнародного кримінального права, його предмет і джерела. Виникнення і еволюція концепції міжнародного кримінального права в міжнародно-правовій доктрині. Структура міжнародного кримінального права: міжнародне кримінальне право *stricto sensu* і транснаціональне кримінальне право. Зв'язок міжнародного кримінального права з іншими галузями міжнародного права. Індивідуальна кримінальна відповідальність у міжнародному праві. Поняття і види міжнародних злочинів. Поняття "міжнародний екстрадиційний злочин"; "транснаціональний злочин", "міжнародно-правовий злочин". Поняття і принципи кримінальної юрисдикції в міжнародному кримінальному праві. Види кримінальної юрисдикції: предметна (*ratione materiae*); просторова (*ratione loci*); темпоральна (*ratione temporis*); персональна (*ratione personae*). Поняття міжнародної кримінальної юрисдикції.

Питання ратифікації Римського Статуту в Україні. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду щодо України. Розслідування Міжнародним кримінальним судом міжнародних злочинів, скоєних в Україні.

Поняття міжнародного морського права. Кодифікація міжнародного морського права. Женевські конвенції по морському праву 1958 р. Третя конференція ООН по морському праву. Загальна характеристика Конвенції ООН з морського права 1982 р. Внутрішні морські води та їх правовий режим. Архипелажні води. Поняття, правовий режим. Правовий режим територіальних вод. Право мирного проходу. Поняття і правовий режим прилеглої зони. Правовий режим виключної економічної зони. Правовий режим континентального шельфу. Проблеми делімітації континентального шельфу в Чорному морі. Відкрите море і його правовий режим. Свободи відкритого моря. Правовий статус Міжнародного району морського дна. Концепція загальної спадщини людства. Поняття та види міжнародних проток. Чорноморські протоки (Конвенція Монтре 1936 р.), Балтійські протоки (Копенгагенській трактат 1857 р.). Протоки, режим яких регулюється Конвенцією ООН по морському праву 1982 р. Міжнародні канали. Режим плавання в міжнародних каналах. Правовий режим міжнародних каналів: Суецького, Панамського і Кильського.

Поняття і значення права мирного вирішення міжнародних спорів. Джерела права мирного вирішення міжнародних спорів. Поняття і види міжнародних спорів. Поняття мирних засобів вирішення міжнародних спорів. Класифікація мирних засобів вирішення міжнародних спорів. Безпосередні переговори і консультації. Добрі послуги і посередництво. Міжнародна примирлива процедура: слідчі й погоджувальні комісії. Міжнародний арбітраж як засіб мирного вирішення міжнародних спорів. Компетенція Міжнародного Суду ООН. Звернення України до МС ООН за захистом своїх інтересів. Трибунал з морського права. Європейський Суд по правах людини. Процедура вирішення спорів у міжнародних організаціях.

Забезпечення міжнародної колективної безпеки міжнародно-правовими засобами. Правомірність заходів колективної безпеки. Відповідальність за розв'язання агресії. Міжнародно-правові гарантії без'ядерного статусу України. ООН, НАТО, ОБСЄ у міжнародній системі колективної безпеки. Участь України у міжнародних заходах з підтримання міжнародного миру та безпеки.

ПИТАННЯ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

1. Поняття і особливості міжнародного публічного права
2. Система міжнародного права
3. Категорія «основні принципи» в доктрині міжнародного публічного права
4. Поняття та кодифікація основних принципів міжнародного публічного права
5. Принципи, що стосуються підтримання міжнародного миру і безпеки: загальна характеристика
6. Принцип незастосування сили або погрози силою
7. Принцип мирного вирішення спорів
8. Принцип територіальної цілісності держав
9. Принцип непорушності кордонів
10. Принцип невтручання у внутрішні справи держав
11. Принципи, пов'язані з міжнародним співробітництвом держав: загальна характеристика
12. Принцип суверенної рівності держав
13. Принцип рівноправності і самовизначення народів
14. Принцип поваги і захисту прав людини
15. Принцип міжнародного співробітництва
16. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань
17. Поняття, природа та види джерел міжнародного права
18. Договір і звичай – основні джерела міжнародного права
19. Поняття, структура та класифікація міжнародно-правових норм
20. Створення норм міжнародного права
21. Кодифікація та прогресивний розвиток міжнародного права
22. Поняття, властивості та види суб'єктів міжнародного права
23. Держави як основні суб'єкти міжнародного права
24. Міжнародна правосуб'єктність націй та народів, що виборюють незалежність
25. Правосуб'єктність міжнародних організацій
26. Міжнародна правосуб'єктність державоподібних утворень
27. Індивід як суб'єкт міжнародного права
28. Поняття та підстави міжнародно-правової відповідальності
29. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності
30. Форми відшкодування шкоди
31. Обставини, що виключають протиправність діянь держав
32. Поняття, принципи та джерела права міжнародних договорів
33. Поняття та стадії укладання міжнародних договорів
34. Припинення дії міжнародних договорів
35. Поняття, принципи та джерела права міжнародних організацій
36. ООН: історія створення та правовий статус
37. Регіональні міжнародні організації: загальна характеристика
38. Органи зовнішніх зносин держави
39. Дипломатичні представництва
40. Дипломатичні привілеї і імунітети
41. Консульські установи
42. Консульські привілеї і імунітети
43. Постійні представництва держав при міжнародних організаціях
44. Громадянство та його значення для міжнародного права
45. Способи набуття та припинення громадянства
46. Правовий статус іноземців
47. Правовий статус біженців
48. Право притулку

49. Поняття, джерела та принципи міжнародного права прав людини
50. Універсальні та регіональні механізми захисту прав людини
51. Поняття та система міжнародного гуманітарного права
52. Джерела і принципи міжнародного гуманітарного права
53. Міжнародні стандарти захисту прав людини під час війни
54. Правовий статус учасників збройних конфліктів
55. Режим воєнного полону та воєнної окупації
56. Захист жертв війни
57. Нейтралітет у війні
58. Поняття міжнародного кримінального права та його призначення
59. Поняття, ознаки та види міжнародних злочинів
60. Принципи кримінальної відповідальності за міжнародні злочини
61. Індивід як суб'єкт кримінальної відповідальності у міжнародному праві
62. Агресія, геноцид, воєнні злочини, злочини проти людяності
63. Міжнародні організації у боротьбі та протидії зі злочинністю
64. Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол)
65. Правова допомога у кримінальних справах і видача злочинців
66. Поняття та види території у міжнародному праві
67. Державна територія, її основні ознаки
68. Територія зі змішаним правовим режимом
69. Поняття, джерела та кодифікація міжнародного морського права
70. Міжнародно-правовий статус територіального моря
71. Відкрите море і його правовий режим
72. Класифікація мирних засобів розв'язання міжнародних спорів
73. Міжнародний арбітраж
74. Міжнародний судовий розгляд як засіб мирного розв'язання спорів
75. Розв'язання спорів у міжнародних організаціях
76. Поняття, предмет та джерела права міжнародної безпеки
77. Система міжнародної безпеки: загальна та регіональна
78. Поняття, принципи та джерела міжнародного повітряного права
79. Свобода польотів у міжнародному повітряному просторі
80. Правовий статус повітряного судна і його екіпажу
81. Поняття, принципи і джерела міжнародного космічного права
82. Поняття та принципи міжнародного економічного права
83. Міжнародні арбітражні інститути та особливості врегулювання міжнародних економічних спорів
84. Поняття, джерела та принципи міжнародного екологічного права
85. Форми співробітництва держав у галузі охорони навколишнього середовища

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрейченко, С. С. Концепція атрибуції поведінки держави в міжнародному праві : монографія / С. С. Андрейченко. – Одеса : Фенікс, 2015. - 578 с
2. Анцупова Т. О. Процесуальне право Ради Європи: питання теорії і практики: монографія / Т. О. Анцупова. – О. : Фенікс, 2013. – 384 с.
3. Бенуа-Ромер Ф. Право Ради Європи: прямуючи до загальноєвропейського правового простору : пер з англ. / Ф. Бенуа-Ромер, Г. Клебес. – К. : К.І.С., 2007. – 232 с.
4. Буткевич В. Г., Мицик В. В., Задорожній О.В. Міжнародне право. Основні галузі. Підручник. За ред. В.Г. Буткевича. – К. : Либідь, 2002. – 816 с.
5. Буткевич В. Г., Мицик В. В., Задорожній О.В. Міжнародне право. Основи теорії. Підручник. За ред. В.Г. Буткевича. – К. : Либідь, 2002. – 608 с.
6. Буткевич О. В. Теоретичні аспекти походження і становлення міжнародного права / О. В. Буткевич. - К. : Україна, 2003. – 800 с.
7. Буткевич О. В. Міжнародне право Стародавнього Світу / О. В. Буткевич. - К. : Україна, 2004. – 863 с.
8. Буткевич О. В. Історія міжнародного права : підручник / О. В. Буткевич. – К. : Видавництво Ліра-К, 2013. – 416 с.
9. Войціховський, А. В. Міжнародне право : підручник. Харків, 2020. – 544 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9229>
10. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: історія і засади функціонування: Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене і доповнене. – К.: «Знання», 2012. – 759 с.
11. Короткий Т. Р. Прогнозування використання засобів міжнародної ад'юдикації в якості інструментів захисту національних інтересів України / Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель // Український часопис міжнародного права: науково-практичний журнал, 2014. – № 4. – С. 27-33.
12. Мережко А.А. Психологічна теорія міжнародного права (публічного та приватного) : монографія. - Одеса : Фенікс, 2012. - 244 с.
13. Мицик В. В. Права людини у міжнародному праві. Міжнародно-правові механізми захисту : підручник / В. В. Мицик; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Промінь, 2010. – 722 с.
14. Міжнародне гуманітарне право: Підручник. / Репецький В. М., Лисик В. М. – К., 2007. – 467 с.
15. Петров Р.А. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник: Рекомендовано МОН України / За ред. Р.А. Петрова.- 3-тє вид., змін, і доп. – К.: Істина, 2010. – 376 с
16. Плотніков О. В. Перспективи розгляду спору між Україною та Російською Федерацією в Міжнародному Суді ООН: у пошуках юрисдикції / О.В. Плотніков // Український часопис міжнародного права. - 2014. - № 4 . - С. 73-82. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/yuvSsZ>
17. Право Європейського Союзу : підручн. / за ред. О.К. Вишнякова. – Одеса : Фенікс, 2013. – 883 с.
18. Статут Міжнародного суду ООН. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_010
19. Українська Революція гідності, агресія РФ і міжнародне право: монографія / за ред. О. В. Задорожного. – К.: Українська асоціація міжнародного права, 2014. – 1016 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/7c2Qsa>

20. Чайковський Ю. В. Філософські засади становлення міжнародного права : монографія / Ю. В. Чайковський ; ОНЮА. - Одеса : Фенікс, 2010. - 176 с.
21. Шевчук С. Свобода вираження поглядів: практика Європейського суду з прав людини у порівняльній перспективі / С. Шевчук. - К. : видавництво «Реферат», 2005. - 192 с.
22. Vjorge E. The Evolutionary Interpretation of Treaties / Vjorge. - Oxford: Oxford University Press, 2014.
23. Chazournes L. International Law, the International Court of Justice and Nuclear Weapons / L. Chazournes, P. Sands. - Cambridge : Cambridge University Press, 1999. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://goo.gl/W8gJeS>
24. European human rights law : text and materials / Mark W. Janis, Richard S. Kay, Anthony W. Bradley. - 3rd ed. - Oxford ; New York : Oxford University Press, 2008. - 957 p.
25. Fifty Years of the International Court of Justice: Essays in Honour of Sir Robert Jennings / V. Lowe, M. Fitzmaurice (eds.) - Cambridge : Cambridge University Press, 1996. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://goo.gl/rIPsuR>
26. Forowicz M. The Reception of International Law in the European Court of Human Rights / M. Forowicz. - Oxford : Oxford University Press, 2010. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://goo.gl/A1JJxJ>
27. Forowicz M. The Reception of International Law in the European Court of Human Rights / M. Forowicz. - Oxford : Oxford University Press, 2010. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://goo.gl/A1JJxJ>
28. Hashmi S. State Sovereignty: Change and Persistence in International Relations / Sohail Hashmi. - Pennsylvania: The Pennsylvania State University, 1997. - 214 с.
29. Higgins R. Time and the Law: International Perspectives on an Old Problem / Rosalyn Higgins. // International and Comparative Law Quarterly. - 1997. - №46. - P. 501-520.
30. Kolb R. The International Court of Justice / R. Kolb. - Oxford : Hart Publishing, 1987. - 1362 p. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://goo.gl/GjC7k0>
31. Lavranos N. Regulating competing jurisdictions among international courts and tribunals / N. Lavranos // Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht. - 2008. - № 68. - P. 576-621. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://goo.gl/rsp3gC>
32. Mackenzie R. International courts and tribunals and the independence of the international judge / R. Mackenzie, P. Sands // Harvard International Law Journal. - 2003. - Vol. 44. - № 1. - P. 271-285. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://goo.gl/CgNo4m>
33. Merrills J. G. The development of international law by the European Court of Human Rights / J. G. Merrills. - Manchester : Manchester University Press, 1993. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://goo.gl/H1iQYC>
34. Muller S. The International Court of Justice: its future role after fifty years / S. Muller, D. Raič, D. M. Thuránszky. - Leiden : Martinus Nijhoff Publishers, 1997. - 433 p. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://goo.gl/KIVDAW>
35. Posner E.A. Is the International Court of Justice biased? / E.A. Posner, M. de Figueiredo // Journal of Legal Studies. - 2005. - № 34. -P. 599-629. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://goo.gl/CzueQL>
36. Posner E.A. Is the International Court of Justice biased? / E.A. Posner, M. de Figueiredo // Journal of Legal Studies. - 2005. - № 34. -P. 599-629. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://goo.gl/CzueQL>

37. Rao P. *The International Tribunal for the Law of the Sea: Law and Practice* / P. Rao, S. Khan. – The Hague: Kluwer Law International, 2001. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://goo.gl/3eJYIL>
38. S. Bedy. *The Development of Human Rights Law by the Judges of the International Court of Justice* / S. Bedy. – Oxford : Hart Publishing, 2007. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://goo.gl/8jMvtc>
39. Talaat Ghunaimi M. *The Muslim Conception of International Law and the Western Approach* / Mohammad Talaat Ghunaimi. – The Hague: Martinus Nijhoff, 1968. – 228 p.
40. Teitel R. G. *Humanity's Law: Rule of Law for the New Global Politics* / Ruti G. Teitel. // *Cornell International Law Journal*. – 2002. – №35. – P. 355–387.
41. Terris D. *The international judge: An introduction to the men and women who decide the World's cases* / D. Terris, C. Romano, L. Swigart. – Oxford : Oxford University Press, 2007. – 73 p. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://goo.gl/FvnO0m>
42. *The Development of International Law by the International Court of Justice* / C. Tams, J. Sloan (eds). – Oxford : Oxford University Press, 2013. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://goo.gl/KvCfio>
43. *The Statute of the International Court of Justice: A Commentary* / A. Zimmermann, K. Oellers-Frahm, C. Tomuschat, C. Tams, T. Thienel (eds). – Oxford : Oxford University Press, 2006. – 1664 p. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://goo.gl/sPGiUW>

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідницька пропозиція вступника до аспірантури на здобуття наукового ступеню доктора філософії зі спеціальності 293 «Міжнародне право» має відбивати наукові інтереси здобувача, його знання, навички, уміння й виступає формою залучення автора до специфіки наукової праці.

Дослідницька пропозиція – підготовлений вступником науковий текст, який підтверджує тему, актуальність, стан розвитку вітчизняної та зарубіжної науки, можливі методи вирішення поставленого завдання тощо для майбутнього дипломного дослідження. Пропозиції щодо дослідження повинні містити назву дослідження, анотацію до дослідження (постановку проблеми з ключовими словами), загальний опис дослідження (відповідність обраній темі), загальний опис наукової новизни, теоретичне значення, завдання, предмет і об'єкт дослідження, очікувані результати, аналітичний огляд наукових праць за темаю дослідження, методи дослідження, план виконання досліджень за роками, список літератури (від 20 найменувань).

Дослідницька пропозиція є підтвердженням розуміння вступником обраних ним ідей, ступеня обґрунтованості, знайомства з обраною науковою темою. Пропозиції щодо дисертаційної роботи вступників мають бути погоджені науковим керівником та завідувачем кафедри.

СТРУКТУРА ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

1. Актуальність дослідницької пропозиції

.....
.....

2. Мета і завдання дослідницької пропозиції

.....
.....

2.1. Досягнення цієї мети потребує вирішення таких задач

.....
.....

4. Об'єктом дослідницької пропозиції є.....

.....
.....

5. Предметом дослідницької пропозиції є

.....
.....

6. Наукова новизна та практичне значення очікуваних результатів дослідницької пропозиції

.....
.....

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права та економіки

Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

ДОСЛІДНИЦЬКА ПРОПОЗИЦІЯ

за темою майбутнього дисертаційного дослідження
зі спеціальності 293 – Міжнародне право

« _____ »
(тема майбутнього дисертаційного дослідження)

**Виконав вступник
до аспірантури**

_____

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

« _____ »
Оцінка

Перевірив: _____
(науковий ступінь, звання, прізвище викладача)

_____ дата

_____ (підпис)

Одеса – 2023